

נדזה מז' כל מיל
שכטול לסייע ברכבתו.
הΖאזהה הדפסה.
לתגנזהה
לע"ז וכוי"ב.
אנ פטת ליליל
d036194741@gmail.com

דברי השירה

וירברר משה נאזי כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס' זרבירס לא)

מתורת מוריינו רביה יהודה אריה הליי דינר שליט"א רב ביהכין זכריו שרי ואזרור מרץ ב"ב

גערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל d036194741@gmail.com

פרשת בשלחה

לקים את התורה עם הלב

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלקיכם אתם את עצמיכי מזה אתכם" (י"ג - י"ט). כתוב במדרש (מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי), בוא וראה כמה חביבות מצות על משה רבניו שכטול שעסוקן בבזה של מצרים ומשה עסוק במצוות ועליו הוא אומר "חכם לב יכח מצות" (משלי י' - ח'). שואלים, מנ"ל להמדרשה דקאי דוקא על משה דילמא קאי על כל העוסקים במצוות? ועוד אמאי כתיב 'חכם לב יכח מצות' הול' ל'ירא שם'ים יכח מצות?'

כתב רבינו שלמה גאנצפריד זצ"ל בספרו אפריוון על התורה להסביר, נ"ל עפ"י מה שטעמי בשם הרב בעל האהיל יעקב ז"ל שפרש הא דאמרינו בגמ' והובא בריש"י פ' בא "דבר נא באזני העם וישראל" וגוי אין נא אלא לשון בקשה אמר לו הקב"ה: בבקשתה ממך דבר נא באזני העם וישראל וגוי כדי שלא יאמר אותו צדיק [אברהם] "ועבדום וענו אוטם" קיים בהם ואח"כ "יצאו ברוכוש גדול" לא קיים בהם. ומקשים וכי הקב"ה לא רצה ח"ו לקים הבטהתו? אלא בשביב של לא לא לארהום תרעומות והרי קל אמרת הוא ית"ש. ופי' הנ"ל עפ"י משל לנויר אחד בן עני שהשכיר א"ע לשורת אצל בעה"ב אחד, וייה בכלות הזמן כאשר בא בשכטו נתן לו הבעל הבית מטבחות אשר צורתן היו מוקולקלות קצר, וכראות הנער מטבחות אלו לא אבה לקחת אותם בחשבו כי איןם כולם ולא הבין כי באממת אף אם הצורות מוקולקלות הם שווים ממש כמו הפנים. והבעה"ב היה מפיצר בו שיקחם והבטיחו כי טובות הנה רק שכעת אין בידו מטבחות אחרות והנער עוזר ברעותו ולא لكمחים. כראות הבעה"ב כן שלח לקרווא את אבי הנער יראחו את המטבחות ויאמר לו ראה נא גם אתה את המטבחות אשר אני רוצה לשלם לבך אם אין טובות והוא אינו רוצה לקבוץ. כראות האב את המעוות ייעץ אל הבעה"ב ויאמר לו ידעתי גם אנחנו כמוך כי אלו המטבחות טובות הנה, ואמנם אך לפני מבין, והנה אם לי הייתה חייב בודאי כי הייתה לוחק אותך עתה מהחר שאין לך רוץ לי רק לבני אשר עבר אצלך בשביבם, הנה החשוב עלייך לשחתן לו שכטו כפי הבנתו, דהינו מטבחותograms הא בין שם טובות. וכן מכוון כן הוא בהבטחות הקב"ה לאברהם ואחריו כן יצאו ברוכוש גדול, ובודאי אברהם לא היה מתואה שיתעצמו בינו ברוב כסף וזהב, והכוונה של רוכוש גדול הוא על תורה ומצוות [וכן פירש בספר מעשה ה' ע"ש] ואך בני ישראל לפי מעמדם אז שהיו משוקעים בעבודת מצרים לא השיגו אז כי הבטהות רוכוש גדול היה פירושו תורה ומצוות וחכמוו כמשמעו כסף וזהב. ווז"ש שלא יאמר אותו צדיק "עובדים וענו אותם ארבע מאות שנה" קיים בהם ואח"כ "יצאו ברוכוש גדול" לא קיים בהם. ככלומר מהחר שהם היו בעבודת מצרים גם ההבטחה תתקיים כפי הבנות דהינו ברוכוש כסף וזהב.

ובזה יבואר המדרש שהוקשה לו אמאי אמר ווחכם לב יכח מצות דהול' ל'ירא שם'ים יכח מצות. ולכן קאמר דזה קאי על משה כי חכמתו גרמה לו המוצה שעסק בעצמות יוסף. כי הנה כל ישראל אשר חשבו כי רוכוש גדול היהינו כסף וזהב א"כ גם מהה ליפוי דעתם מה שהרבו לרוכוש כסף וזהב קיימו בזה רצון הבורא ית"ש שאמר ואחריו כן יצאו ברוכוש גדול. ולא היו צריכים לעסוק במצוות אחרת של עצמות יוסף. אבל משה שהיה חכם הבין כי הכוונה של רוכוש גדול היא תורה ומצוות ולא כסף וזהב لكن התעסוק בעצמות יוסף. כל זה למד אותנו לחיות עם הלב, פירושו לקים יותר את התורה והמצוות הנמצאים בחיי היום יומם שלנו, ולא לחשוב שעייר עולם הזה נמצא ב�性יות הנמצאת בסביבתנו.

שבועת יוסף לאחיו

"כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלקיכם אתם את עצמיכי מזה אתם" (י"ג - י"ט). שואלים, מה כתוב כאן לשון כפול "השבוע השביע" "פקד יפקד"? כתוב בריש"י, השבעים שישבינו לבנייהם.

וכתיב המשך חכמה (בראשית נ' - כ"ה), מה שהשביע יוסף את בני ישראל ולא את בניינו, חלק מהם ירשו מעבר הירדן, וירצטו לקבורו אצלם, ולא יעבورو את הירדן. לכן צוה לבני ישראל שהם יקברו - בארץ ישראל לא מעבר הירדן. וכן היה, קבורו בשכטוב ביהושע. ויעוין במכילתא ריש בשלחה.

ובמכילתא (שם) כתוב, משביע אני עליכם מקום שגנבתני שם תחזרוני וכן עשו לו, שנאמר "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכטם", לפיך השבע את אחיו ולא השבע בניו.

לעלוי נשמה

הרובנית רחל ב"ר אלכסנדר דסקונד שטרנברג ע"ה
גלו"ע י"ד סמ"ת תש"פ ת.ג.ב.ה.

לעלוי נשמה

מרת ז' זיל גרשינה בת ר' יצחק מלכה ע"ה
גלו"ע י"ז סמ"ת תש"ט ת.ג.ב.ה.

לעלוי נשמה טהרה

הנערה רחל ע"ה בת בידלהט"א הנאן רביה אריה הליי דינר שליט"א
גלו"ע י"ה מרחשון תש"פ ת.ג.ב.ה.

"לא תסכנו לראתם עוד עד עולם" (י"ד - י"ג).

שני אנשים דבו ביניהם, ואחד מהם עשה שבואה שלא נראה את השני עד עולם. לאחר כמה ימים השני נפטר. התעוורה שאלה האם מותר למי שנשבע לראות את השני כשמות? הרי אמר עד עולם! האם השבואה חלה רק בחיים או גם לאחר מיתה? היה נידון בין הפסוקים והביאו ראייה מהפסוק כאן שהקב"ה אמר לבני ישראל לא לראות את המצרים עד עולם ולאחר קריית ים סוף כתוב ("ד - ל") "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", משמע שלאחר מיתה היה מותר לראות אותם [עי' ספר פרדס יוסף].

בנ"ה הבהיר החשוב אלעזר מנהמ בן הליי נ"ו אמר לפני שנה שאין להביא ראייה מפסוק זה, כי הציווי היה "כי אשר ראייתם את מצרים היום לא תספו לראותם עוד עד עולם" זאת אומרת שהאייסור חל רק אם רואים את המצרים כפי שנראה "היום", כתוב במפורש שהאייסור היה רק אם המצרים הם חיים אבל לאחר מיתתם היה מותר להם, لكن אין לਮוד מפסוק זה לשאר המקרים, ולכן ראייה אסור לשני לעבור על שבועתו כי אמר "עד עולם" והפשט הוא גם לאחר מיתה.

הכל מאתו יתברך

"וית משה את ידו על הים... ויבקעו המים" (י"ד - כ"א). כתוב בתרגום יהונתן שאחד מהניסיונות היה שהמים עלה לשולש מאות מיל, שזה בערך שלוש מאות ארבעים וחמש ק"מ! יוצא שהמים הגיעו לגובה של מאה וחמש עשרה אלף קומות של בניין! וכותב בעל הטורים, הכא בروح קדימ עזה וגוי ויבקעו המים. ואיך "ברוח קדימ תשבר אניות תריש" (תהלים מ"ח - ח' ובפירוש" שט) מלמד שנשברו כל אניות שבים שנבקען.

שואלים, למה הקב"ה עשה כל כך הרבה ניסים בкриיעת ים סוף, הרי כל זה היה כדי להציג את עם ישראל ולהטביע את המצרים בים, אז למה הקב"ה לא עשה באופן יותר פשוט כמו להביא את המים עליהם וכך המצרים היו נתבעים מיד? התשובה היא שהיא בא למדנו שגם על בן אדם דבר מסוים לא יעוז שום השtalות כדי להינצל מזו. כשהמצרים המשיכו לרדוף אחרי בני ישראל הם נכנסו לים, שעדיין היה יבשה, וכך יצא שמעצם נכנסו לתוך הים ואז הקב"ה החיזיר את הים בטבעה ונטבעו בתוכה. עצם הרדיפה שלהם אחראי בני ישראל זה היה הטבעה שלהם מעצם לים.

כ"כ מצאנו במכירת יוסף, האחים של יוסף חשבו למכוו אותו כדי שהחלומות של יוסף לא יתקיימו ובסוף ע"י המכירה הייתה ההתחלה של העליה שלו. מספרים על היהודי באלה"ב שהיה חייב לחברו עשר אלף דולר והוא שאל רצונו לשלם את חובו. יום אחד הלווה התקשר למלווה שלו ואמר שם הוא מגיע תוך שעה לבוחר הווא מוכן להחזיר חמש אלף דולר אבל בתנאי שהוא מוחל לו על החמש אלף השני. המלווה חשב לעצמו שכדי לו לנצל את ההזדמנות היה שלהולה לא כל כך רצhaft להחזיר לו עד כה. لكن מיד יצא מביתו במהירות ועבר על כמה וכמה חוקי התנוועה וכן המשטרה המקומית עצה אותו בדרך. הוא כבר חשב שלא ישפיק להגיע לידי זמן ועצשו הולך להפסיד את רשיון הנהיגה וקבל קנס גדול על כל עבירות התנוועה שעשה. אבל בכל זאת סיפר לשוטר מה הסיבה שהיא כל כך ומה גרם לכל עבירות התנוועה שעשה. השוטר ריחם עליו ואמר לו "אני מגיע ביחס אתה לבודק אם נכון הדבר שאתה מספן, אם כן אני מותיר לך על הקנסות". השוטר נסע ביחס עם המלווה וכן נכנס ביחס אליו לבית של הלווה והשוטר אמר לו "זה נכון שאתה חייב לו עשר אלף דולר"? הלווה כל כך נבהל שבאותו רגע החזיר מכיסו עשר אלף דולר והחזיר אותה חובו למלווה! [המלואה חשב שבעת שהוטר עצר אותו הוא הוציא מכיסו עשר אלף דולר נכנס לבית של הלווה והשוטר הגיע לעצור אותו אם הוא אכן מחזיר את חובו, ומכל זה יצא שהמלואה קיבל גם את החמש אלף دولار שחשב לו יותר עליהם].

לאחר השואה נסע הרב מפונייבז' צ"ל לדודום אפריקה כדי לאסוף כסף מי הרבה יהודים מילטא הלחכו שם לגלות. פעם אחת הרוב צ"ל אסף הרבה כסף והועודה שעזרה לו הצעירה לו שבניתים יشكיעו את הכספי לקניית דירה קטנה [באותה תקופה היה קשה להוציא כסף מה בחו"ל למדינתה] וחויבו שואלי במשך הזמן הערך יעלה קצת אבל לפחות בניתוחים ישמרו טוב את הכספי. אחרי כמה שנים החליטה ממלכת אפריקה להעביר את הכנסתת הצד שני של העיר וכן הערך של הדירה עליה בהרבבה. ובסוף מכרו את הדירה הזאת והחליטו להביא את הכספי לאرض ישראל לאחר מכן ישבו שעצם עיכוב הוצאת הכספי הוא לא טוב עבור היישבה, הראשון שהוא לרוב מפונייבז' כדי שיוכן לקנות את המגרשים בני ברק. אבל זה היה עצם הרוחה של היישבה כי כך הרווייחו הרבה יותר.

היליצנות מקררת את האמבטיה

"ולא שמעו אל משה והוא יתדרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה" (ט"ז - כ'). כתוב המגן אברהם (סימן ש"ד), יש נהוג לחתן תחת שחתה לרשותו בפני העופות. יש אומרים שהטעם הוא משומש שהציפורים אמרו שריה על הים, ויש אומרים משומש שהציפורים אכלו את המן שפיירו דתנן ובאים מחו"ז למחנה].

שואלים, מה הועל לדתנן ובאים לפזר כמה מנוט בודדות של מן? ומה הטענה עליהם במעשה זה, הרי כל יום ירד כמות גדולה מאוד של מן עבר כלכל ישראל? התשובה היא, שאם בן אדם אומר יסוד חשוב ובאו מישחו ומייר פרט קטן על מה שאמר זה כבר מורייד את ההשפעה מדבריו, זה מקרו קצת, אפילו שאר אנשי יודעים שזה לא נכון.

כשמשה אמר שלא יהיה מן בשחת ולמעשה ראו שהיה מן [אע"פ שירד קצת מאד יחשיט לכל מה שירד בשאר הימים] עצם זה שהעירו על דבריו זה קירר את כולן נגד משה רבינו.

כ"כ כתוב שמשה רבינו נזהר לא להגיד "בחצחות הלילה" כפי שאמր לו הקב"ה אלא "בחצחות הלילה" (י"א - ד') כדי שפרעה לא יערער על דבריו. וזה ברור שמכת בכורות הייתה בחצחות, אלא החשש של משה רבינו היה שהשעון של פרעה ימהר בשתי דקות, וכשיגיע החצחות בשעון של פרעה, השעון יצלצל ולא יקרה שום דבר ורק פרעה היה מקרר את כולן שאין זה מכח מה שקרה לאחר דקה או שתי דקות.

כתב בספרי מוסר (מסילת ישרים פרק ה') שלצנות זה כמו מגן עם שמן, שכשזורךם על זה חץ זה מחליק, כשהבן אמר לצנות זה מורייד את השפעה.

הילמוד בשביבנו הוא כשבן אדם שומר שיחה עליו לשток ולשמור את העזרות שלו בפרטיות כדי לא לקרו את הציבור ע"י ההעורה הקטנה שיש לו להגיד.

ה' יעוז שנתחזק בתורה ויראת שמים, וכל אחד יעלה מעלה מעלה.